

1r Premi

Títol: “Per a tu germana”

Autor/a: Anna Bosch González

Per a tu, Germana,

Valdivia (Xile)

Tinc una vida arrelada a la terra i ara que ets lluny, vull parlar-te de mi, de tu, de com et trobo a faltar, de tot el que vaig tenir i tot el que em va mancar. De nosaltres i de vosaltres, de les sorts i les desgràcies, del meu dia a dia quan tenia la teva edat. Era així, jo i la resta que hi conreàvem abnegades, treballadores, humils, sempre vestides de negre perquè entomaven un dol després d'un altre, un plor a bressol d'un altre, un sembrat sense haver-n'hi paït l'altre.

Et vull parlar del meu ofici, de ser mare, esposa, filla, pagesa, àvia i dona; formiga d'exèrcit que de mica en mica fa, sense deixar temps a ser conscient de feina feta. Asseguda al sofà veig els anys passats, les hores de sol al cap i sorra als ulls, el record d'aquells estius on portava un mocador al cap lligat davall de la barbeta i anava tota vestida de negre, com hagués volgut ma mare. El lleu record que en tinc, no sé si producte de què m'han explicat o de què, me la situa, entomant el sol de tardor —aquell que dura poc i que apaga els colors—, al terrat de la casa on vaig néixer, a dues comarques més enllà, on l'aigua encara era més minsa i el regadiu més distant. La veig amb el seu davantal llarg, tan llarg com les mateixes faldetes, fins als peus, i les mans agafades al damunt del seu vell ventre. Trista per les pèrdues, trista per les tristeses acumulades, trista perquè solament havia pogut donar a la meva germana unes petites arracades de quan ella es va casar. Jove encara, també es va haver de posar aquell mocador al cap que tapava el monyet recollit al clatell amb pinces negres i llargues i horribles. La recordo, sense saber ben bé que recordar, va marxar quan tot just semblava el primer blat; quan tot just aprenia l'ofici que ella ja havia conreat.

Jo no n'he dut mai, o si més no, no m'hi heu vist, quan van morir m'hi vaig sentir obligada, pressionada per la societat i imposava un codi de vestimenta atemoridor per entrar a l'església. Els meus cabells van durar anys castany clar, rossos més aviat per les eternes estones sota el raig del sol. Ara ja són blancs, com un floc de cotó fluix, les dents ja no m'aguanten, ja saps que fa dies que vaig abandonar rosegar les costelles de xai que tant m'havien agradat. Perquè en gaudia i molt, de

tot plegat, encara que no era molt comú en unes dones que, com formigues treballadores, gaudissin de les feines més enllà les nostres cases. No érem escriptores, tot just sabíem de lletra; no érem filòsofes ni artistes; no érem sufragistes perquè entre altres coses no sabíem res d'aquest tema i perquè sense que ningú es coaccionés, ni ens plantejaven sortir de la rutina que els tocava i dels costums que ens vestien; per societat no érem dones que lluitéssim pels nostres drets perquè no sabíem de drets i solament ens feien saber de feinades.

Sort, vaig tenir, amb les ungles esquellades i les mans sense força per estrenye't la mà, agraeixo la sort de ser també al camp les meves feinades. A les botigues a comprar; al cotxe de línia per anar a Lleida al metge o a fer encàrrecs; a l'església mentre es ventaven amb uns ventalls de fusta que ressonaven com matraques per tots els racons del recinte i resaven el rosari al llarg de tot el mes de Maria o constretes i serioses a les hores de vetlla de Setmana Santa; a les cases tenint-ho tot a punt, a taula un bon menjar i les camises plegades. Cada dia de l'any. De dilluns a diumenge. Com soldats d'exèrcit feia totes les feinades, però agraiïa el camp quan la terra, silenciosa, em generava calma.

Vaig conviure amb el silenci com una espiga, onejant sota el sol de primavera: el moviment d'una espiga és el moviment de totes les espigues, és una sola dansa que impulsa el vent. I el vent és la natura quan bufa o xiula, és el moviment natural de la llibertat.

Em preguntava cada abril, si quan trepitjaríem el fang l'aigua sobreeixiria els camps blancs de nova flor acabada d'arribar i els camins ja no recordaran aquella gebrada. Si la riera on s'amuntegaran les pedres, baixarà l'aigua que des que vaig arribar a Bell-lloc d'Urgell veia des de lluny les muntanyes de blanques sobre el tractor els dies que no hi havia boira.

Reivindico la pagesia i defenso que tan important era el meu rol al camp com el que feien la resta dels homes. El fet de ser dona m'ha limitat a poder descobrir mons paral·lels, no t'ho negaré, però no m'impedia recollir tot allò que semblava al maig.

Jo era una dona de camp més moderna que les meves germanes, més valenta, més ferma, però igual d'humana. Sobre el tractor encara cuidava dels meus fills, els ensenyava el Pla i m'ajudaven a desgranar la Plana. Portava els números, així de bé se m'ha donat sempre ajudar-te amb matemàtiques. Escombrava el carrer i feia petar la xerrada.

El despertador sonava d'hora, ben d'hora. Sempre. Preparava un bon esmorzar en què no faltava una llesca de pa i una mica de llonganissa seca de la darrera matança. Després, omplia la gerra d'aigua, en rajava poca, la compartíem amb el padrí quan tres hores després me'l trobava esbufegant. Embolcallava l'entrepà amb unes pàgines del diari d'ahir i cap a treballar. Cada dia hi havia feina, mai ens l'acabàvem. El padrí era més de repetir rutines, jo em buscava l'excusa per obrir noves traçades. No perdonava el diari abans de dinar, no era de lletra, però el món m'interessava, el diari un dia es va convertir en el 3/24, ara ja no m'hi veig, però de tant en tant deixo que m'acompanyi la seva tornada.

I després de dinar, no contemplava la migdiada, ell la feia assegut a taula, abans del cafè. Se li tancaven els ulls, recolzava el cap damunt dels braços i, durant uns pocs minuts, agafava forces per seguir la jornada. Perquè a la tarda faltaria acabar de regar l'hort, tancar la secla, enfangar-se els peus de fang i haver-li de tornar a fer la roba neta. Tornaria el vespre amb una mata d'enciam per sopar i, potser, m'ajudaria a sucocar unes petites llesques de pa amb abans d'asseure's a sopar. Jo tornaria també a l'hort, però abans havia de fregar, acaronar el cap del nen, fer trenes a la nena, donar menjar a tot el bestiar i veure com de nou no havien tornat a pondre ous aquelles velles gallines.

I seuriem a sopar, no diríem gairebé paraula, el petit amb fam als ulls miraria les llesques de pa sucades. Aquelles llesques dolces que encara ara em fan salivar quan t'hi posaves tu o ta germana a preparar-les. Ahir me'n va fer dues per sopar, un bon raig d'oli com a mi m'agrada, asseguda al seu costat, la mirava, sense gana, amb nostàlgia. Endrapàvem tots, com vosaltres quan us les portava en sortir de

l'escola. El camp ens despertava la fam, però tampoc hi havia massa més que aquelles llesques ben sucades.

Així era cada dia, menys diumenge que aleshores una taula llarga ben parada i una tertúlia que s'allarga fins a mitja tarda. És l'únic dia que ens aturàvem unes hores. Tot i que al matí havíem anat a costejar, sembrar, llaurar, esporgar o fer la volta per la contrada. El diumenge ens reuníem amb el pare d'ell i les germanes. Després fou amb les parelles dels meus fills i més tard amb els pares de la teva mare.

El camp sempre ha estat el meu refugi. La terra ha estat la meva font d'energia i subsistència. Són moltes hores invertides que em fan somriure dels anys de bona collita. Tot i que vam saber més bé que ningú, que sembrar no sempre vol dir collir. De vegades, cau aquella pedregada amb mala bava i llença barranc avall la feina de mesos i les mans plenes de durícies. I la realitat era aquesta pena, un any podia anar molt bé, l'altre podíem no veure'n la sortida.

Però no deixarem mai de treballar, n'era el nostre fruit i també la nostra vida, era dona de camp i això ben segur que permès veure't créixer i viure una altra vida. No entenc res del que està passant, tampoc perquè tan lluny has hagut d'anar a estudiar de boscos, natura i terra. Tot el que semblava al meu camp era per ara poder-vos donar un tros de vida, de terra. Sí, perquè podries ser neta de pagesa. Ni el padrí ni jo vam ser a temps d'ensenyar-te i dur-te amb tractor per la nostra terra, però sí que t'hem ensenyat els valors de la constància i perseverança, perquè el dia a dia al teu costat ens ha esculpit una relació màgica, després d'estudiar, has pres l'arriscada i atzarosa decisió de continuar creixent lluny de mi, però sempre ben present, cada nit, quan ara és l'Anna qui m'acompanya.

Sigui quan sigui que llegeixis el que mai et vaig dir, serà sempre teva la terra, i en seré jo sempre, també, de teva.

De la teva Padrina.